

Effect rekenkamerrapporten 2010 - 2014

**Eindrapport
Rekenkamer Nieuwkoop**

BMC Onderzoek
maart 2014
Projectnummer: 292039
Correspondentienummer: DH-1903-3785

INHOUD

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelen	1
1.3	Omvang van het onderzoek	1
1.4	Vraagstelling	2
1.5	Aanpak	2
1.6	Onderzoeksmethode	2
1.7	Bevindingenrapportage	2
1.8	Definitieve rapportage	2
HOOFDSTUK 2	BEVINDINGEN PER ONDERZOEKSRAPPORT	3
2.1	Onderwijshuisvesting Buytewech-Oost	3
2.2	Subsidies onder de loep	5
2.3	Quickscan beheerplannen in uitvoering	6
2.4	Quickscan treasury	6
2.5	Quickscan Juridisch Kwaliteitszorg	7
2.6	Binnensprotaccommodaties	9
2.7	Quickscan afdoeningstermijnen	10
2.8	Quickscan Realisatie bezuinigingen	11
2.9	Quickscan Leerlingenvervoer	12
HOOFDSTUK 3	BEVINDINGEN	14
3.1	De rekenkamerfunctie	14
3.2	Keuze voor de Rekenkamer in 2005	15
3.3	Doel van rekenkameronderzoek	15
3.4	Drie rekenkamerrapporten per jaar	16
3.5	Rekenkamer volgt vaste werkwijze	16
3.6	Het effect van onderzoeksrapporten	18
3.7	Factoren spelen een rol	18
3.8	Rol van de gemeenteraad	18
3.9	Rol van de griffie	19
3.10	Rol van het college van burgemeester en wethouders	19

3.11	Evaluatiegesprek klankbordgroep	19
HOOFDSTUK 4	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	22
4.1	Conclusies	22
4.2	Aanbevelingen	23

Hoofdstuk 1

Inleiding

De Rekenkamer heeft in de periode van 2010 tot en met heden een tiental onderzoeken uitgevoerd en daarover rapporten uitgebracht. Aan het eind van deze raadsperiode heeft de gemeenteraad besloten na te laten gaan of deze rapporten effect hebben gehad en zo ja, welk effect.

1.1 Aanleiding

De nieuwe gemeenteraad zal een eigen afweging moeten maken op welke wijze invulling gegeven zal worden aan de plicht die de Gemeentewet oplegt om inhoud te geven aan de rekenkamerfunctie.

1.2 Doelen

Doelen van het onderzoek zijn:

- de effectiviteit te beoordelen van de rapporten en
- inzicht te bieden in de factoren die daarop van invloed zijn geweest,
- teneinde deze ervaringen over te dragen aan de nieuwe gemeenteraad die in maart 2014 aantreedt.

1.3 Omvang van het onderzoek

Het onderzoek heeft betrekking op de onderzoeksrapporten die in de huidige raadsperiode van 2010 tot 2014 zijn uitgebracht. Dit betreft de volgende onderzoeksrapporten (tabel 1):

Onderwerp	2010	2011	2012	2013
Onderwijshuisvesting Buytenwech-Oost	X			
Subsidies onder de loep		X		
Quickscan Beheerplannen in uitvoering		X		
Quickscan Treasury		X		
Quickscan Juridische Kwaliteitszorg			X	
Binnensportaccommodaties			X	
Quickscan Afdoeningstermijnen			X	
Quickscan Realisatie bezuinigingen 2011				X
Quickscan Leerlingenvervoer				X
Effect van de herindeling				X

Tabel 1: onderzoeksrapporten 2010 tot 2014

1.4 Vraagstelling

De volgende vragen zijn voor het onderzoek leidend:

1. Hoe is de keuze van de onderzoeken tot stand gekomen?
2. Zijn de onderzoeken uitgevoerd volgens het bepaalde in de Verordening en de met de gemeenteraad c.q. de klankbordgroep gemaakte afspraken?
3. Welke aanbevelingen van de onderzoeksrapporten zijn door de gemeenteraad overgenomen bij de vaststelling van het raadsbesluit?
4. Is het raadsbesluit door het college van burgemeester en wethouders uitgevoerd en wanneer?
5. In hoeverre is de gemeenteraad daarover geïnformeerd?
6. Hoe hebben de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de griffie daarbij een rol gespeeld?
7. Is er sprake van conceptuele doorwerking?
8. Welke 'zachte' en 'harde' factoren hebben een rol gespeeld?

1.5 Aanpak

In overleg met de griffier is de vraagstelling toegespitst op de informatievraag van de gemeenteraad.

Via de concerncontroller zijn documenten over de uitvoering van de genomen raadsbesluiten ontvangen.

Met de verantwoordelijk teammanagers en medewerkers is vervolgens gesproken, evenals met de griffier, de gemeentesecretaris en de burgemeester.

Op 9 januari 2014 is met de klankbordgroep uit de gemeenteraad een evaluatiegesprek gevoerd.

1.6 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd met gebruikmaking van de volgende methoden:

Deskresearch

Via de gemeente zijn documenten ontvangen en bestudeerd.

Interviews

Er is gesproken met de verantwoordelijk teammanagers en medewerkers, met de griffier, de gemeentesecretaris en de burgemeester. En er is een evaluatiegesprek gevoerd met de klankbordgroep.

1.7 Bevindingenrapportage

Op 20 januari is een eerste versie en op 18 maart 2014 de tweede versie van het conceptrapport verstrekt met het verzoek om een controle op juistheid van de feiten. De gemaakte opmerkingen zijn verwerkt.

1.8 Definitieve rapportage

Het rapport is uitgebracht aan de gemeenteraad en is tevens voor een reactie aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders.

Hoofdstuk 2

Bevindingen per onderzoeksrapport

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek per onderzoeksrapport. Het volgende hoofdstuk bevat algemene informatie om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

In onderstaande tabel staan de onderzoeksrapporten waarvan het effect is onderzocht.

Onderwerp	2010	2011	2012	2013
Onderwijshuisvesting Buytenwech-Oost	X			
Subsidies onder de loep		X		
Quickscan Beheerplannen in uitvoering		X		
Quickscan Treasury		X		
Quickscan Juridische Kwaliteitszorg			X	
Binnensportaccommodaties			X	
Quickscan Afdoeningstermijnen			X	
Quickscan Realisatie bezuinigingen '11				X
Quickscan Leerlingenvervoer				X
Effect van de herindeling (*)				X

* Dit rapport wordt behandeld door de gemeenteraad in april 2014 en blijft daarom hier buiten beschouwing.

Per onderzoeksrapport wordt beschreven wat de aanleiding is voor het onderzoek en hoe de klankbordgroep vanuit de gemeenteraad is betrokken. Daarnaast wordt ingegaan op de aanbevelingen, of deze door de raad en het college zijn overgenomen en wat de doorwerking is geweest van de aanbevelingen.

Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de mondeling verkregen informatie van de betrokken managers en medewerkers, soms ondersteund met een schriftelijke rapportage of met verwijzing naar relevante documenten. Er wordt namelijk thans niet expliciet door het college van burgemeester en wethouders over de uitvoering van de raadsbesluiten gerapporteerd aan de gemeenteraad.

2.1 Onderwijshuisvesting Buytewech-Oost

In november 2010 is het rapport *Realisatie centrale onderwijshuisvesting Buytewech-Oost; Schoolvoorbeeld of een wijze les?* opgeleverd.

De aanleiding voor het onderzoek kwam van de gemeenteraad zelf. Tijdens de raadsvergadering op 1 april 2010 heeft de gemeenteraad de Rekenkamer verzocht

onderzoek te doen naar de realisatie van de school in Buytewech-Oost. Directe aanleiding was de vraag van het college van burgemeester en wethouders om een extra krediet. De financiële crisis maakte het noodzakelijk werkwijzen met betrekking tot de grondexploitaties aan te passen. De Rekenkamer heeft besloten het onderzoek uit te voeren na overleg met de klankbordgroep. Gelet op de omvang van het onderzoek naar de onderwijshuisvesting Buytewech-Oost is door de Rekenkamer besloten om de twee geplande quickscans in dat jaar te laten vervallen.

Na het opstellen van de onderzoeksopzet door de Rekenkamer is de opzet besproken met de klankbordgroep uit de gemeenteraad en ter kennis gebracht van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders.

De geformuleerde aanbevelingen in het rapport zijn alle door de gemeenteraad overgenomen bij de vaststelling van het raadsbesluit op 16 december 2010. Deze aanbevelingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Aanbevelingen
Het eindrapport 'Realisatie Onderwijshuisvesting Buytewech-Oost' voor kennisgeving aan te nemen.
De raad bij alle fasen van projecten en exploitaties goed bij de gewenste ontwikkelingen te betrekken.
De raad periodiek informeren over de Kadernota grondbeleid 2010 – 2014 (specifiek inzake instrumenten en middelen die vorm en inhoud geven aan het faciliterend grondbeleid).
De discussienota 'Rollen en taken ten aanzien van het Grondbedrijf' te agenderen voor behandeling in de raad.
De ingezette organisatieontwikkeling met projectmatig werken voort te zetten en de opgedane kennis te borgen en behouden voor de gemeente.

Op het rapport en het raadsvoorstel heeft het college van burgemeester en wethouders bestuurlijk gereageerd. Deze reactie is via de griffie ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

Daarin geeft het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad meer te betrekken bij de inhoudelijke keuzes en de voortgang van projecten. Bij de jaarrekening wordt gerapporteerd over de uitvoering van het grondbeleid. Verder geeft het college van burgemeester en wethouders aan met de gemeenteraad in gesprek te gaan over de uitvoeringsregels rond grondexploitaties. De aanbeveling inzake projectmatig werken wordt overgenomen. Naar aanleiding van de aanbevelingen zijn de werkzaamheden binnen de gemeente structureel aangepast.

De uitvoering van de aanbevelingen in het raadsbesluit is geïntegreerd in de wijze waarop de gemeenteraad wordt geïnformeerd over en wordt betrokken bij projecten en exploitaties. Projectmatig werken is in de ambtelijke organisatie ingevoerd middels een vaste werkwijze.

2.2 Subsidies onder de loep

In juni 2011 is het onderzoeksrapport *Subsidies onder de loep* opgeleverd door de Rekenkamer Nieuwkoop.

De uitvoering van dit onderzoek was opgenomen in het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer voor 2011. Dit onderzoeksprogramma is in maart 2011 ter kennis gebracht van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en wethouders. De onderzoeksopzet is besproken met de klankbordgroep uit de gemeenteraad en ter kennis gebracht van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders.

Alle geformuleerde aanbevelingen in het rapport zijn door de gemeenteraad overgenomen bij de vaststelling van het raadsbesluit op 30 juni 2011. De aanbevelingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Aanbevelingen
Kennis te nemen van het onderzoek naar de subsidie aan instellingen met beroepskrachten ' Subsidies onder de loep'.
Bij het vaststellen van kadernotities die als basis functioneren voor subsidieverlening doelstellingen nog concreter te formuleren en de looptijd van de kadernotities gelijk te laten lopen met de zittingsduur van de raad.
Het college te verzoeken de instellingen als professionele adviseurs (meer) te betrekken bij het opstellen van de kadernotities. Dat brengt de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente (in de rol van opdrachtgever) en de instellingen (als uitvoerders) tot uitdrukking.
Het college te verzoeken de model-ASV van de VNG zoveel mogelijk over te nemen. Daarnaast te onderzoeken of andere maatregelen (bijvoorbeeld regionale afspraken of meerjarige subsidieafspraken) ook kunnen bijdragen tot lastenverlichting.
Het college te verzoeken verder te gaan met het maken van concrete afspraken met de instellingen over de te leveren producten en te bereiken resultaten.
Het college te verzoeken elk jaar (bijvoorbeeld als onderdeel van de planning & controlcyclus) aan de raad te rapporteren welke activiteiten de instellingen hebben verricht (bijvoorbeeld blijkend uit hun jaarverslag) en wat dit bijdraagt aan de doelen die de gemeente wil bereiken.

Het college van burgemeester en wethouders gaf in de (mondelijke) bestuurlijke reactie aan de aanbevelingen uit te voeren. De uitvoering is daarna deels achterhaald met de opstelling van de Maatschappelijke Structuurvisie 2040. Daarbij heeft het college van burgemeester en wethouders wel uitdrukkelijk rekening gehouden met het raadsbesluit over het onderzoeksrapport.

De gemeenteraad wordt momenteel via een speciale klankbordgroep Werk, Inkomen en Zorg over het sociaal domein betrokken bij de beleidsontwikkeling. De gemeenteraad is niet expliciet geïnformeerd over de uitvoering van de afzonderlijke aanbevelingen.

2.3 Quickscan beheerplannen in uitvoering

In juni 2011 is het rapport *Beheerplannen in uitvoering* opgeleverd. Deze quickscan had tot doel om te onderzoeken of de beheerplannen voldoen aan de toegekende functie en of er verbeteringen mogelijk zijn.

De quickscan naar de functie van de gemeentelijk beheerplannen was opgenomen in het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer voor 2011. Het onderzoeksprogramma is in maart 2011 ter kennis gebracht van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en wethouders. Over de opzet van het onderzoek heeft afstemming plaatsgevonden met de klankbordgroep uit de gemeenteraad. Daarnaast heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de betreffende ambtelijk manager en met de controller.

In juni 2011 heeft de gemeenteraad alle aanbevelingen uit het onderzoeksrapport overgenomen bij de vaststelling van een raadsbesluit. Deze aanbevelingen zijn hieronder opgenomen.

Aanbevelingen
Kennis te nemen van de quickscan naar de gemeentelijke beheerplannen 'Beheerplannen in uitvoering'.
Intensief betrokken te zijn en te blijven bij de totstandkoming van nieuwe beheerplannen en bij de actualisatie van beheerplannen.
Het college van B&W te verzoeken om aan te geven hoe inwoners kunnen participeren bij de totstandkoming en de uitvoering van de beheerplannen die invloed hebben op de directe leefomgeving.
Het college van B&W te verzoeken om als onderdeel van de planning & controlcyclus naast de financiële verantwoording ook te rapporteren wat wel en wat niet in dat jaar is uitgevoerd en wat dit betekent voor de realisatie van de betreffende beheerplannen.

Bij de behandeling van het onderzoeksrapport door de gemeenteraad heeft het college van burgemeester en wethouders mondeling gereageerd en daarbij aangegeven de aanbevelingen uit te voeren door de gemeenteraad actief te betrekken bij de totstandkoming van nieuwe beheerplannen en bij de actualisatie van bestaande beheerplannen.

De aanbevelingen zijn deels uitgevoerd: er is (nog) geen modus gevonden om inwoners te betrekken bij de totstandkoming en de uitvoering van de beheerplannen. Waar mogelijk wordt wel rekening gehouden met wensen van dorpsraden over de inrichting van de directe leefomgeving. De reden hiervoor is onder meer dat participatie veel tijd kost, terwijl er (nog) geen duidelijke kaders zijn gesteld.

2.4 Quickscan treasury

Het rapport Quickscan Treasury gemeente Nieuwkoop is opgeleverd in oktober 2011. Deze quickscan staat in het Onderzoeksprogramma 2011 van de Rekenkamer Nieuwkoop. In het onderzoeksprogramma is opgenomen dat een quickscan

uitgevoerd wordt met betrekking tot de financierbaarheid en liquiditeit van de gemeente en de financiële risico's die verbonden zijn. Het onderzoeksprogramma is in maart 2011 ter kennis gebracht van de gemeenteraad. De onderzoeksopzet is besproken met de klankbordgroep uit de gemeenteraad en ter kennis gebracht van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders.

Alle aanbevelingen in het onderzoeksrapport zijn overgenomen bij de vaststelling van het raadsbesluit op 29 maart 2012. De aanbevelingen uit het raadsbesluit staan in onderstaande tabel.

Aanbevelingen
Kennis te nemen van het rapport "Quickscan Treasury gemeente Nieuwkoop" van oktober 2011.
Scherpe eisen te handhaven, zoals verwoord in het Treasury statuut, waardoor de risico's van het uitzetten van overtollige kasmiddelen worden beheerst.
Het college te vragen nader inzicht in de eventuele risicobeheersing van het pakket van obligatieleningen en indien die er blijken te zijn alternatieve mogelijkheden voor belegging.
Het college opdracht te geven tot het opstellen van een procedurebeschrijving voor het beoordelen en controleren van de gegarandeerde instellingen, voor en (op dit moment vooral) na het verlenen van garanties.
De auditcommissie uit te nodigen om namens de raad bij de voorbespreking van de programmabegroting en het jaarverslag extra stil te staan bij de paragrafen Financiering in deze documenten.

Bij de behandeling van het onderzoeksrapport door de gemeenteraad heeft het college van burgemeester en wethouders mondeling op het onderzoeksrapport gereageerd.

Het college gaf aan de aanbevelingen deels uit te voeren. Meerjarige liquiditeitenprognoses worden opgesteld en procedurebeschrijvingen voor het beoordelen en controleren van gegarandeerde instellingen zijn in 2012 vastgesteld. Met de aanpassing van de procedurebeschrijving zijn de administratieve werkwijzen aangepast.

Niet uitgevoerd is de aanbeveling om de paragraaf financiering in de begroting en de rekening aan te passen, gelet op het financieel technische karakter. De wetgeving ten aanzien van het uitzetten van overtollige kasmiddelen en het aangaan van leningen is gewijzigd, waardoor een enkele aanbeveling is achterhaald.

De gemeenteraad is niet expliciet geïnformeerd over de gedeeltelijke uitvoering van de aanbevelingen. De gemeenteraad wordt jaarlijks in zijn algemeenheid geïnformeerd middels het jaarverslag.

2.5 Quickscan Juridisch Kwaliteitszorg

Het onderzoeksrapport *Quickscan Juridische kwaliteitszorg* is opgeleverd in mei 2012. In het onderzoeksprogramma 2012 is opgenomen dat deze quickscan zou

worden uitgevoerd. In het programma is ook opgenomen wat het doel is van de quickscan, de vraagstelling, het normenkader, de aanpak, de onderzoeksmethode, de tijdsplanning en het onderzoeksproces.

Vooraf heeft hierover met de klankbordgroep uit de gemeenteraad afstemming plaatsgevonden. Tevens heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de betreffende ambtelijk manager en met de juridisch controller.

Op 13 september 2012 heeft de gemeenteraad middels een raadsbesluit alle aanbevelingen in het onderzoeksrapport overgenomen. De aanbevelingen staan in onderstaande tabel.

Aanbevelingen
Te investeren in juridische kennisontwikkeling en professionalisering. Hierbij valt te denken aan praktische zaken als: het verzorgen van een jaarlijkse basiscursus (over de Awb, de Gemeentewet, de Wob e.d.) en -training (over het opstellen van een beschikking, een verordening, beleidsregels e.d.), het instellen van een juridisch vakberaad en ook aan het voorzien in een eerstelijnsvoorziening per afdeling.
Het risicomanagementsysteem (in ieder geval voor de ruimtelijke sleutelprojecten) uit te breiden met een juridische component en de nodige maatregelen te nemen (zoals een juridische toets door het team BJZ), opdat risico's tijdig worden onderkend en dit op te nemen in de betreffende werkprocessen.
Planmatig te werken aan verbetering van de juridische kwaliteit, waarvan onderdelen zijn: het centraal registeren van beleidsregels en die openbaar maken; ondersteunende richtlijnen, checklists e.d. te maken; onderzoeken van de mogelijkheden om mediationvaardigheden toe te passen.
De bezwaarschriftencommissie (en de externe klachtencommissie) in te bedden in het systeem van juridische kwaliteitszorg, zodat het leereffect beter wordt benut.

Het college van burgemeester en wethouders heeft de bestuurlijke reactie via de griffie ter kennis gebracht van de gemeenteraad. Hierin wordt gemeld dat alle voorgestelde verbeteringen worden uitgevoerd en dat een plan van aanpak ter kennisname zal worden gebracht van de gemeenteraad.

Het college van burgemeester en wethouders heeft lopende het onderzoek een startnotitie juridische kwaliteitszorg vastgesteld en ter kennis gebracht van de gemeenteraad. Daarin was opgenomen om een legal audit als nulmeting uit te voeren. Het college van burgemeester en wethouders gaf aan het onderzoeksrapport van de quickscan als zodanig te gebruiken.

Aan een deel van de aanbevelingen is in 2013 uitvoering gegeven, zoals het instellen van een juridisch vakberaad. Er is een aanvang genomen met het beschrijven van enkele werkprocessen (met een checklist en modelbrieven) en deze te monitoren. De bezwaarschriftencommissie heeft het jaarverslag met een toelichting aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders. De pilot pre-mediation is gestart.

De overige aanbevelingen staan gepland voor 2014.

Uit de ontvangen documenten blijkt niet of de gemeenteraad expliciet is geïnformeerd over de uitvoering van de afzonderlijke aanbevelingen. Het juridisch vakberaad borgt de verdere invoering van juridische kwaliteitszorg.

2.6 Binnensportaccommodaties

Het rapport *Gemeentelijke binnensportaccommodaties* is opgeleverd in januari 2013. In het onderzoeksprogramma 2012 is opgenomen dat een onderzoek zou worden uitgevoerd naar de gemeentelijke binnensportaccommodaties. In het programma is ook opgenomen wat het doel is van het onderzoek, de vraagstelling, het normenkader, de aanpak, de onderzoeksmethode, de tijdsplanning en het onderzoeksproces.

Voor de start van het onderzoek naar de binnensportaccommodaties heeft er met de klankbordgroep uit de gemeenteraad afstemming plaatsgevonden. Tevens heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de betreffende ambtelijk manager en met de wethouder die dit onderwerp in de portefeuille heeft.

In een raadsbijeenkomst op 28 februari 2013 zijn onderstaande aanbevelingen middels een raadsbesluit overgenomen.

Aanbevelingen
Kennis te nemen van het Rekenkamerrapport Gemeentelijke binnensportaccommodaties en de daarin opgenomen conclusies en aanbevelingen.
Het college te verzoeken om tijdig een procesvoorstel aan de raad aan te bieden met als doel in overleg met alle betrokken partijen en de inwoners te komen tot een efficiënt en doelmatig beheer van de noodzakelijke binnensportaccommodaties.

De aanbevelingen in het onderzoeksrapport zijn in het raadsvoorstel niet één op één overgenomen. In het onderzoeksrapport worden de aanbevelingen gedaan om de beleidsnota sport uit 2008 te vernieuwen, het aanbod van sporthallen te verminderen, nieuwe afspraken te maken met de beheerders/exploitanten en als laatste het beheer van sporthallen onder te brengen in een afzonderlijk sportbedrijf.

In de plaats van de vier aanbevelingen in het onderzoeksrapport, komt de gemeenteraad tot het besluit het college van burgemeester en wethouders te verzoeken een procesvoorstel op te stellen om in overleg met alle betrokken partijen en de inwoners te komen tot een efficiënt en doelmatig beheer van de noodzakelijke binnensportaccommodaties.

Het college van burgemeester en wethouders heeft via de griffie de bestuurlijke reactie ter kennisname gebracht van de gemeenteraad. In de reactie staat hoe het college uitvoering zal geven aan de aanbevelingen.

Het college van burgemeester en wethouders besloot het onderzoeksrapport te gebruiken als input bij de opstelling van de Maatschappelijke Structuurvisie 2040. De uitgangspunten over de toekomst van maatschappelijke (sport)accommodaties worden concreter uitgewerkt in de uitvoeringsagenda sport 2013 - 2015.

Sportverenigingen ontvangen een enquête en de beheerders en gebruikers worden actief betrokken bij het efficiënter maken van het beheer en aanpassing per 1 januari 2015. Het college wenst te sturen op een vraaggericht aanbod en een evenwichtige spreiding van accommodaties. Het integraal huisvestingsplan onderwijs met gymzalen wordt herzien.

Ter uitvoering van het raadsbesluit heeft het college van burgemeester en wethouders het procesvoorstel aan de gemeenteraad in 2013 aangeboden en neemt de uitvoering ter hand. In maart 2014 volgt een tussenrapportage. Het college van burgemeester en wethouders werkt daarnaast aan een uitvoeringsagenda voor de periode vanaf 2013 bij de sportnota 2009 – 2020 'Mee(r) bewegen'.

2.7 Quickscan afdoeningstermijnen

In januari 2013 is het onderzoeksrapport *Quickscan afdoeningstermijnen* opgeleverd door de Rekenkamer Nieuwkoop. In het onderzoeksprogramma 2012 stond al opgenomen dat een quickscan zou worden uitgevoerd over in welke mate de gemeente beslissingen neemt binnen de geldende termijnen.

Voor de start van het onderzoek heeft hierover met de klankbordgroep uit de gemeenteraad afstemming plaatsgevonden. Tevens heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de betreffende ambtelijk manager en met de juridisch controller.

Alle aanbevelingen in het onderzoeksrapport zijn door de gemeenteraad overgenomen. Dat is gebeurd middels een raadsbesluit op 28 februari 2013. De aanbevelingen zijn hieronder opgenomen.

Aanbevelingen
De voorlichting aan het publiek over de mogelijkheden van de Wet dwangsom te verbeteren. Dat kan door in de ontvangstbevestiging een tekst op te nemen en/of een publicatie te plaatsen op de gemeentelijke website.
Nadere (prestatie)afspraken te maken over het tijdig nemen van besluiten met instanties waaraan de uitvoering van taken, zoals sociale zaken, is uitbesteed.
Het tijdig nemen van besluiten op bezwaarschriften verder te verbeteren.
Aan de medewerkers voorlichting te geven hoe passend gebruik is te maken van de mogelijkheden van opschorting, uitstel of verlenging van de afdoeningstermijn en hoe daarover op een goede wijze te communiceren met de betreffende inwoner.
In de bestuursrapportages aan de gemeenteraad, als onderdeel van de reguliere planning & controlcyclus, informatie op te nemen over de bereikte afdoeningstermijnen.

Het college van burgemeester en wethouders heeft op het onderzoeksrapport en de aanbevelingen gereageerd. Deze bestuurlijke reactie is via de griffie ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

In de bestuurlijke reactie geeft het college van burgemeester en wethouders aan dat het vier van de vijf aanbevelingen uitvoert. De voorlichting aan het publiek via de website wordt aangepast. In dienstverleningsovereenkomsten met andere gemeenten zullen prestatienormen concreter worden genoemd. Besluiten op bezwaarschriften zullen tijdiger worden genomen.

Bij één aanbeveling zal het college geen actie ondernemen, te weten het geven van meer voorlichting aan medewerkers, aangezien dit al is gebeurd.

Aan een deel van de aanbevelingen is daarna uitvoering gegeven en aan een deel nog niet omdat de capaciteit daarvoor ontbrak. Dat is ingepland voor 2014.

Uit de ontvangen documenten blijkt niet dat de gemeenteraad expliciet is geïnformeerd over de uitvoering van de afzonderlijke aanbevelingen.

2.8 Quickscan Realisatie bezuinigingen

Het rapport *Quickscan realisatie bezuinigingen 2011* is in augustus 2013 opgeleverd door de Rekenkamer. In het onderzoeksprogramma 2013 is opgenomen dat een quickscan zal worden uitgevoerd naar de vraag of en in hoeverre uitvoering is gegeven aan de bezuinigingsmaatregelen waartoe in 2011 door de gemeenteraad is besloten en wat daarvan de (te verwachten) resultaten zijn.

Vooraf heeft hierover met de klankbordgroep uit de gemeenteraad afstemming plaatsgevonden. Tevens heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de controller.

De onderzoeksopzet is in maart 2013 ter kennisname aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders verstuurd.

Twee van de drie aanbevelingen in het onderzoeksrapport zijn door de gemeenteraad overgenomen middels een raadsbesluit in oktober 2013. Deze aanbevelingen staan hieronder.

Aanbevelingen
Met de resultaten van deze quickscan rekening te houden bij het voorbereiden van nieuwe bezuinigingsvoorstellen.
Een monitoring op te zetten over de voortgang en realisatie van de bezuinigingen uit 2011 en de nieuwe bezuinigingen en de gemeenteraad daarover periodiek (als onderdeel van de planning & controlcyclus) te informeren.
Te komen met een startnotitie voor een strategische heroriëntatie van de rol van de gemeente Nieuwkoop in de lokale samenleving.

Door de gemeenteraad is een amendement aangenomen, waarin de derde aanbeveling is geschrapt en vervangen door:

‘bij verdere bezuinigingen en grote veranderingen, zoals de komende decentralisaties, de ingezette strategie (“Andere tijd, andere gemeente”) voort te zetten en daarbij ruimte te bieden voor ideeën en initiatieven uit de Nieuwkoopse samenleving.’

Het college van burgemeester en wethouders heeft de bestuurlijke reactie ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

Het college van burgemeester en wethouders besluit de meeste aanbevelingen uit te voeren. Onderkend wordt dat de monitoring beter kan. In de planning & controlcyclus wordt daaraan vorm en inhoud gegeven. Op twee punten geeft het college van burgemeester en wethouders aan met de gemeenteraad in gesprek te willen. Dit betreft de rolverdeling tussen het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad en de strategische heroriëntatie. Dit laatste onderwerp leent zich volgens het college van burgemeester en wethouders goed zodat de lokale politiek bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 hierop een antwoord formuleert.

Bij de jaarrekening 2013 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de realisatie van de bezuinigingen.

2.9 Quickscan Leerlingenvervoer

Het rapport *Quickscan Leerlingenvervoer* is in december 2013 opgeleverd door de Rekenkamer. In het onderzoeksprogramma 2013 is opgenomen dat een quickscan zal worden uitgevoerd naar het leerlingenvervoer.

Vooraf heeft afstemming plaatsgevonden met de klankbordgroep uit de gemeenteraad. Tevens heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de controller.

Alle aanbevelingen in het onderzoeksrapport zijn door de gemeenteraad overgenomen bij raadsbesluit op 30 januari 2014. Deze aanbevelingen luiden als volgt:

Aanbevelingen
Een andere vorm van extern deskundigenadvies te vragen dat onafhankelijk is van de scholen voor speciaal onderwijs.
Naar voorbeeld van de aanpak in de Wmo te experimenteren met het toekennen van persoonsgebonden budgetten en daarmee de verantwoordelijkheid om het vervoer te regelen meer bij de ouders te leggen.
In het verlengde hiervan te overwegen de uitvoering van de regeling leerlingenvervoer te leggen bij de afdeling Wmo.
De informatie op de gemeentelijke website te actualiseren.
De vervoerder te houden aan de gemaakte contractafspraken om een klanttevredenheidsonderzoek te houden.
Tijdig te besluiten (voor 31 januari 2014) de lopende overeenkomst al dan niet te verlengen.

Zowel op regionaal als lokaal niveau overleg te plegen met de schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden over de invoering van passend onderwijs en de verwachte effecten op het leerlingenvervoer.

De raad over de resultaten van bovenstaande acties (met uitzondering van punt 6) uiterlijk 1 juli 2014 te informeren.

Het college van burgemeester en wethouders heeft op het onderzoeksrapport en de aanbevelingen gereageerd en de bestuurlijke reactie ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

Daarin schrijft het college van burgemeester en wethouders de aanbevelingen uit te voeren, voor zover dat al niet is gedaan.

Na de invoering van de decentralisaties is vanaf 2015 wellicht winst te behalen door het slim combineren van de verschillende vormen van vervoer die bij de gemeente liggen. Het gaat hierbij om vervoer van en naar dagbesteding, leerlingenvervoer en Wmo-vervoer.

De website is geactualiseerd.

Aan de vervoerder is aangegeven de overeenkomst te verlengen tot 1 augustus 2015, waarop de vervoerder positief heeft gereageerd.

De gemeente voert overleg met de samenwerkingsverbanden inzake de invoering van passend onderwijs. Leerlingenvervoer is een van de onderwerpen.

Hoofdstuk 3

Bevindingen

Dit hoofdstuk bevat de algemene informatie om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

In dit hoofdstuk treft u eerst een korte samenvatting aan wat de regering voor ogen heeft gestaan toen de rekenkamerfunctie als verplichting in 2002 in de Gemeentewet werd opgenomen en wat de huidige opvattingen zijn van het nut voor gemeenten.

De gemeenteraad van Nieuwkoop heeft hieraan zijn eigen invulling gegeven en heeft met de directeur van de Rekenkamer afspraken gemaakt over de te volgende werkwijze.

Ook is een uitleg opgenomen wanneer van effect gesproken kan worden.

3.1 De rekenkamerfunctie

De Memorie van Toelichting van de Wet op de dualisering geeft vier redenen waarom de Rekenkamer voor gemeenten verplicht is gesteld. Deze redenen zijn:

- a. De lokale Rekenkamer versterkt de positie van de gemeenteraad ten aanzien van zijn controlerende functie.
- b. De aandacht voor en het belang van doelmatigheid en doeltreffendheid groeit – burgers beoordelen de overheid steeds meer hierop.
- c. Een verdere verbetering van de rechtmatigheids- en doelmatigheidstoets is gewenst.
- d. De rapportages van de lokale Rekenkamer vormen een goed aanknopingspunt voor het afleggen van rekenschap aan de burgers.

Uit de landelijke evaluatie in mei 2011, die in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is uitgevoerd¹, blijkt dat de Rekenkamers over het algemeen goed functioneren. Zij ondersteunen de gemeenteraad door kritisch onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gemeentelijke beleid.

Naar aanleiding van vragen van een lid van de Tweede Kamer heeft de minister van BZK vorig jaar geantwoord van oordeel te zijn dat de rekenkamerfunctie een wezenlijk onderdeel is van het gemeentelijke bestel. Het proces van de decentralisatie vereist vertrouwen in de gemeentelijke financiële verantwoording. Een lokale Rekenkamer of Rekenkamercommissie kan een belangrijke rol spelen bij de invulling van de controlerende taak van de gemeenteraad. Door de decentralisaties neemt het belang van een goed functionerende Rekenkamer volgens hem toe².

¹ Ook de gemeente Nieuwkoop en de Rekenkamer Nieuwkoop hebben bijgedragen aan dit onderzoek.

² Brief van de minister van BZK aan de Tweede Kamer, 11 januari 2013, nr. 2012-0000752793.

² Brief van de minister van BZK aan de Tweede Kamer, 11 januari 2013, nr. 2012-0000752793.

3.2 Keuze voor de Rekenkamer in 2005

In 2005 heeft de gemeenteraad van Nieuwkoop besloten de gemeentelijke Rekenkamer in te stellen, die bestaat uit één lid, tevens directeur. De functie van deze Rekenkamer is:

De Rekenkamer is primair een instrument van de gemeenteraad en vervult een rol richting burgers bij het afleggen van verantwoording en het vergroten van transparantie.

In zijn vergadering van 1 oktober 2010 werd drs. J. (Hans) Slooijer MSM (senior onderzoeker/adviseur bij BMC) als directeur benoemd. Zijn werkzaamheden vingen feitelijk aan op 8 april 2010 met een oriënterende bijeenkomst met de nieuw benoemde gemeenteraadsleden. Op 15 december 2011 besloot de gemeenteraad hem ook te benoemen voor de jaren 2012 en 2013.

3.3 Doel van rekenkameronderzoek

In de Gemeentewet is bepaald dat de Rekenkamer onderzoek doet en haar bevindingen en oordeel vastlegt in rapporten³.

Wat de gemeenteraad bedoeld heeft te bereiken met het rekenkameronderzoek is vastgelegd in de *Verordening op de Rekenkamer gemeente Nieuwkoop 2009*. In artikel 1 van deze verordening staat dat kernachtig omschreven:

“Door middel van beleidsevaluaties en doelmatigheidsonderzoeken een bijdrage leveren aan de doeltreffendheid van het beoogde beleid, alsmede de doelmatige voorbereiding en uitvoering daarvan.”

Om dit nader te concretiseren is op 8 april 2010 van gedachten gewisseld over de verwachtingen voor deze raadsperiode en zijn er afspraken gemaakt.

De conclusies waren kort samengevat:

De Rekenkamer is een verbeterkamer en adviseert en ondersteunt de gemeenteraad. Het doel is te verbeteren, het vergroten van het lerend vermogen van de gemeente als geheel. De klankbordgroep is het aanspreekpunt voor de Rekenkamer; bij voorkeur iedere fractie is daarin vertegenwoordigd. Onderzoeksonderwerpen kunnen uit de raad via de klankbordgroep naar voren komen. Het onderzoeksprogramma is flexibel, er kan tussentijds een andere keuze worden gemaakt in overleg met de klankbordgroep. Er moet bij de keuze afstemming plaatsvinden op andere controle-instrumenten (zoals bijvoorbeeld de bestuursrapportages). Van elk onderzoek worden de onderzoeksvragen vooraf voorgelegd aan de klankbordgroep. Het onderzoeksrapport is concreet en bevat een beperkt aantal duidelijke conclusies en aanbevelingen (met verwijzing naar het rapport waar de onderbouwing staat). Deze zijn gebaseerd op een betrouwbare en complete feitenverzameling. Verbeteringstrajecten in opdracht van het college zijn een vervolg op en vinden plaats na behandeling van het rapport in de gemeenteraad. Het is voldoende om via de website burgers te informeren.

---

³ Artikel 182 en 185 Gemeentewet.

3.4 Drie rekenkamerrapporten per jaar

Met de klankbordgroep is in 2010 afgesproken om als uitgangspunt te hanteren jaarlijks aan één onderwerp meer aandacht te besteden en daarnaast zo mogelijk twee quickscans uit te voeren.

Van dit uitgangspunt is alleen in 2010 afgeweken, toen op verzoek van de gemeenteraad de besluitvorming over de onderwijshuisvesting Buytewech-Oost in Nieuwkoop uitgebreid is onderzocht. In de andere jaren zijn steeds drie onderzoeken uitgevoerd, waaronder twee quickscans.

In de Gemeentewet⁴ is namelijk opgenomen dat de gemeenteraad kan verzoeken aan de Rekenkamer een onderzoek in te stellen naar een specifiek onderwerp. Daarmee is impliciet aangegeven dat de Rekenkamer ter ondersteuning is van de gemeenteraad, in het bijzonder bij de uitoefening van de controlerende taak.

3.5 Rekenkamer volgt vaste werkwijze

De Verordening bevat ook bepalingen over de werkwijze van de Rekenkamer.

Jaarlijks voor 1 november stuurt de directeur van de Rekenkamer het onderzoeksprogramma voor het komend jaar aan de gemeenteraad. Daarin staan de onderwerpen om het komend jaar te onderzoeken met een toelichting. De keuze van de onderwerpen is tot stand gekomen na overleg met de klankbordgroep.

De klankbordgroep is het vaste overlegorgaan van de gemeenteraad met de directeur. Iedere fractie is in de gelegenheid een lid af te vaardigen in de klankbordgroep. Jaarlijks vindt een aantal keren overleg plaats tussen de klankbordgroep en de directeur. Vaste onderwerpen zijn:

- keuze van de onderzoeksonderwerpen voor het komende jaar;
- gesprek over de onderzoeksopzetten aan het begin van het jaar;
- behandeling van het jaarverslag.

Daarnaast doet de directeur tussentijds verslag van de voortgang van lopende onderzoeken.

De directeur legt aan de klankbordgroep een groslijst van mogelijke onderwerpen voor, die hij heeft geïventariseerd bij de voorzitter van de gemeenteraad en de griffier. Tevens heeft afstemming plaatsgevonden met de controller om te voorkomen dat een doublure plaatsvindt met de doelmatigheidsonderzoeken die in opdracht van het college van burgemeester en wethouders op grond van artikel 213a van de Gemeentewet worden uitgevoerd.

Op deze wijze is de betrokkenheid van de gemeenteraad bij de keuze van de onderzoeksonderwerpen gewaarborgd. Het maken van een goede keuze is immers een voorwaarde voor de Rekenkamer om een zo nuttig mogelijke bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het bestuur.

---

⁴ Artikel 182, lid 2.

Daarnaast is contact met de ambtelijke organisatie belangrijk, opdat enerzijds de directeur medewerking krijgt bij het verzamelen van feiten en documenten en hij anderzijds inzicht krijgt waar de organisatie mee bezig is. Een goede afstemming daarop verhoogt de effectiviteit van het werk van de Rekenkamer.

Aan het begin van het onderzoeksjaar stelt de directeur een document op met de opzet van de drie onderzoeken. Daarin staan per onderzoek de onderzoeksvragen, de methode van onderzoek en de planning. Dit stuurt hij ter informatie aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders, nadat hierover eerst de klankbordgroep is gehoord. Zowel het bestuur als de organisatie kunnen zich zo voorbereiden op de onderzoeken van dat jaar.

Ieder onderzoek start met een mondelinge toelichting aan de organisatie en het verzoek om documenten te verzamelen en overige informatie ter beschikking te stellen. De controller is voor de directeur de vaste contactpersoon voor de organisatie.

Nadat het onderzoek is uitgevoerd, is de vaste werkwijze dat de organisatie de gelegenheid krijgt een feitencheck uit te voeren op het concept van de nota van bevindingen. Vaak geeft de directeur hierbij een mondelinge toelichting. Nadat eventuele correcties zijn verwerkt voorziet hij het rapport van conclusies en aanbevelingen. Hij stuurt dit daarna aan het college van burgemeester en wethouders voor een bestuurlijke reactie.

Hij biedt vervolgens het onderzoeksrapport aan de gemeenteraad aan, met als bijlage de bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders. Tevens voegt hij, ondersteund door de griffie, daarbij een raadsvoorstel en –besluit.

Nadat de directeur desgewenst in de meningsvormende raadsvergadering een toelichting heeft gegeven, krijgt de behandeling zijn vervolg doordat de gemeenteraad van gedachten wisselt met het college van burgemeester en wethouders.

In de besluitvormende raadsvergadering neemt de gemeenteraad tenslotte een besluit over het aangeboden raadsvoorstel.

In het begin van het nieuwe jaar stelt de directeur een jaarverslag op over het afgelopen jaar, dat eerst besproken wordt met de klankbordgroep en daarna ter informatie aan de gemeenteraad wordt gestuurd, in afschrift aan het college van burgemeester en wethouders.

In 2011 is van deze vaste werkwijze afgeweken. Op verzoek van de klankbordgroep is geëxperimenteerd met een andere aanbieding van de onderzoeksrapporten. Toen zijn de rapporten tegelijk aan de gemeenteraad en aan het college van burgemeester en wethouders aangeboden. De gedachte hierachter was dat dit de discussie in de raadsvergadering zou verlevendigen. De praktijk liet echter zien dat de gemeenteraad de bestuurlijke reactie toch direct bij de discussie wenste te betrekken. Het experiment is dan ook niet voortgezet.

3.6 Het effect van onderzoeksrapporten

Een onderzoeksrapport heeft pas effect wanneer er een besluit over wordt genomen door de gemeenteraad met een opdracht aan het college van burgemeester en wethouders om iets te doen of na te laten. Dit wordt *doorwerking* genoemd.

In de eerdergenoemde landelijke evaluatie die in 2011 in opdracht van het Ministerie van BZK is uitgevoerd, wordt het volgende onderscheid gemaakt:

- Van *instrumentele doorwerking* is sprake wanneer de aanbevelingen van de Rekenkamer worden opgevolgd en uiteindelijk resulteren in nieuw dan wel aangepast beleid.
- Met *conceptuele doorwerking* wordt bedoeld wanneer zowel de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders als de ambtelijke organisatie bij de beleidsontwikkeling rekening houden met of geleerd hebben van het werk van de Rekenkamer. De aanwezigheid van de Rekenkamer heeft dan als zodanig al effect op de reguliere beleidsprocessen. Er is met andere woorden dan meer oog voor de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid, waardoor de kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad wordt versterkt.

3.7 Factoren spelen een rol

Of rekenkamerrapporten effect hebben, is mede afhankelijk van een aantal factoren. Hierbij wordt in de literatuur onderscheid gemaakt tussen 'zachte' en 'harde' factoren.

Tot de 'zachte' factoren behoren:

- betrokkenheid van de Rekenkamer bij de gemeente en het bestuur;
- politiek gevoel;
- stijl van opereren;
- cultuur (het samenspel tussen de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de ambtelijke organisatie en de Rekenkamer).

Tot de 'harde' factoren behoren:

- deskundigheid van de Rekenkamer;
- aantal rapporten (in relatie tot het budget);
- actualiteit en politieke relevantie van de onderwerpkeuze;
- kwaliteit van de rapporten, wat blijkt uit:
  - gedegenheid van het onderzoek;
  - leesbaarheid van het rapport;
  - bruikbaarheid van de aanbevelingen;
- tijdigheid;
- verantwoording door middel van een jaarverslag.

3.8 Rol van de gemeenteraad

De gemeenteraad kan grote invloed hebben op de effectiviteit van de rekenkamerrapporten. Daarom is er voor gekozen dat elke fractie vertegenwoordigd kan zijn in de klankbordgroep om de keuze van de onderzoeksonderwerpen mee te bepalen en invloed te hebben op de onderzoeksopzetten.

Ook nadat er een besluit is genomen over de voorgestelde aanbevelingen, kan de gemeenteraad de uitvoering door het college van burgemeester en wethouders actief

volgen, door gebruik te maken van de rechten die in de Gemeentewet en het Reglement van Orde zijn toegekend, zoals het stellen van schriftelijke of mondelinge vragen of het aannemen van een motie.

3.9 Rol van de griffie

Behalve de ondersteuning aan de directeur bij het opstellen van het raadsvoorstel en -besluit, ondersteunt de griffie de gemeenteraad bij de uitoefening van zijn functies.

Die invulling gebeurt in overleg met de gemeenteraad en kan bijvoorbeeld bestaan uit het volgen en bewaken van de uitvoering van door de gemeenteraad genomen besluiten en het periodiek rapporteren van de stand van zaken aan de gemeenteraad. Een voorwaarde is dat in het raadsbesluit een termijn van afdoening of voortgangsrapportage is opgenomen.

3.10 Rol van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders heeft de taak raadsbesluiten uit te voeren.

Verder heeft het college van burgemeester en wethouders de plicht de gemeenteraad actief te informeren over de voortgang van de uitvoering. De wijze waarop dat gebeurt, is voorwerp van afstemming met de gemeenteraad. De afspraken die worden gemaakt zijn meestal onderdeel van de planning & controlcyclus. De Rekenkamer heeft vaak aanbevolen de informatievoorziening aan de gemeenteraad op te nemen in de planning & controlcyclus, zodat extra administratieve handelingen worden voorkomen.

3.11 Evaluatiegesprek klankbordgroep

Op 9 januari 2014 vond een evaluatiegesprek plaats met de klankbordgroep en is gesproken over de werkwijze in de afgelopen jaren en zijn mogelijke verbeteringen voor de komende raadsperiode geïnventariseerd.

Werkwijze in de afgelopen jaren

De betrokkenheid van de klankbordgroep bij de keuze van de onderzoeksonderwerpen is als positief ervaren. Dat verhoogt de relevantie van de onderzoeken.

De leden van de klankbordgroep maken nuttig gebruik van de onderzoeksrapporten bij hun raadswerk.

In de rapporten wordt het accent gelegd op mogelijke verbeteringen voor de toekomst. Dat is belangrijk voor de bruikbaarheid. Dat geldt in het bijzonder wanneer een onderzoek is uitgevoerd met de bedoeling de resultaten te gebruiken als een bouwsteen voor nieuw beleid.

De rapporten krijgen in het algemeen voldoende aandacht in de meningsvormende en/of de besluitvormende raadsvergadering. Uit de bestuurlijke reacties van het college van burgemeester en wethouders komt de wil naar voren uitvoering te geven aan de aanbevelingen, om waar mogelijk te komen tot verbeteringen.

In het algemeen worden de door de directeur voorgestelde aanbevelingen door de gemeenteraad overgenomen. Thans ontbreekt een compleet inzicht of en op welke wijze het college van burgemeester en wethouders daadwerkelijk uitvoering geeft aan de raadsbesluiten, aangezien daarover niet expliciet wordt gerapporteerd. Daardoor kan de gemeenteraad de uitvoering niet monitoren.

De onderzoeksrapporten hebben geleid tot verdieping van de onderzochte onderwerpen voor de gemeenteraadsleden en hebben op die manier meegewerkt aan versterking van de rol van de gemeenteraad als geheel.

Mogelijke verbeteringen

Als voor het opstellen van de groslijst van mogelijke onderzoeksonderwerpen iedere fractie de gelegenheid krijgt in een gesprek met de directeur suggesties te doen, komt wellicht een breder samengestelde lijst tot stand. De klankbordgroep kan daarna een weloverwogen keuze maken in overleg met de directeur.

Het verdient aanbeveling de onderzoeksrapporten eerst inhoudelijk in de gemeenteraad te behandelen, zonder dat al een bestuurlijke reactie is bijgevoegd. De gemeenteraad krijgt op die manier alle gelegenheid met de directeur van de Rekenkamer in te gaan op het onderzoeksrapport, de conclusies en de aanbevelingen. Daarmee wordt voorkomen dat te snel een politieke discussie wordt gevoerd, zoals wanneer de bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders al is bijgevoegd. Het is beter na de behandeling van het rapport door de gemeenteraad in een volgende raadsvergadering de bestuurlijke reactie te bespreken met het college van burgemeester en wethouders. Het college van burgemeester en wethouders heeft dan de gelegenheid aan te geven aan de gemeenteraad of er eventueel redenen zijn aanbevelingen niet over te nemen. Met deze aangepaste werkwijze – waarmee in andere gemeenten goede ervaringen worden opgedaan – vinden de inhoudelijke behandeling en de politieke discussie afzonderlijk van elkaar plaats. Dit komt een zuivere behandeling ten goede.

Na de discussie met het college van burgemeester en wethouders kan de gemeenteraad in de besluitvormende vergadering willen besluiten om de aanbevelingen in het onderzoeksrapport, die zijn opgenomen in het aangeboden raadsvoorstel en het concept-raadsbesluit, niet of gewijzigd over te nemen. Een transparante wijze van besluitvorming is dan dat de wijziging van het concept-raadsbesluit wordt aangebracht middels een amendement.

Onderdeel van de aanbevelingen in het onderzoeksrapport en van het raadsvoorstel en –besluit zou moeten zijn dat de gemeenteraad besluit dat het college van burgemeester en wethouders na een bepaalde periode (bijvoorbeeld na 6 maanden) actief aan de gemeenteraad rapporteert over de stand van zaken van uitvoering. Immers, het college van burgemeester en wethouders is gehouden raadsbesluiten uit te voeren, dan wel de gemeenteraad te informeren wanneer dat door gewijzigde omstandigheden niet meer opportuun is. Het is vervolgens aan de gemeenteraad daarmee al dan niet in te stemmen.

De griffie kan de gemeenteraad hierbij ondersteunen door te bewaken dat deze rapportage wordt geagendeerd.

Ook is mogelijk in de planning & controlcyclus op te nemen dat in de bestuursrapportage een afzonderlijke paragraaf is gewijd aan de voortgang van de uitvoering van de raadsbesluiten over de onderzoeksrapporten.

Verder acht de klankbordgroep het gewenst dat naar de mogelijkheden wordt gekeken om vaker onderzoek te doen naar beleid dat in ontwikkeling of in uitvoering is (zogenoemde ex ante⁵ onderzoeken). Datzelfde geldt voor in uitvoering zijnde projecten.

---

⁵ Latijn voor "van tevoren", waarmee wordt bedoeld dat de Rekenkamer ook onderzoek kan doen wanneer beleid nog in voorbereiding of in uitvoering is.

Hoofdstuk 4

Conclusies en aanbevelingen

In dit slothoofdstuk beschrijven wij de conclusies en aanbevelingen, op grond van de beschikbaar gestelde documenten en de uit de gesprekken ontvangen informatie.

4.1 Conclusies

De voor dit onderzoek gestelde deelvragen beantwoorden wij als volgt:

1. Hoe is de keuze van de onderzoeken tot stand gekomen?

Het eerste onderzoek naar de onderwijshuisvesting Buytewech-Oost is uitgevoerd op verzoek van de gemeenteraad.

De keuze van de overige onderzoeken is tot stand gekomen in overleg met de klankbordgroep uit de gemeenteraad.

2. Zijn de onderzoeken uitgevoerd volgens het bepaalde in de Verordening en de met de gemeenteraad c.q. de klankbordgroep gemaakte afspraken?

Voor elk onderzoek is een opzet gemaakt en besproken met de klankbordgroep en is daarna ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad en aan het college van burgemeester en wethouders.

3. Welke aanbevelingen van de onderzoeksrapporten zijn door de gemeenteraad overgenomen bij de vaststelling van het raadsbesluit?

In het algemeen zijn de aanbevelingen door de gemeenteraad overgenomen. In hoofdstuk 2 zijn de vastgestelde raadsbesluiten per onderzoeksrapport genoemd.

4. Is het raadsbesluit door het college van burgemeester en wethouders uitgevoerd en wanneer?

Elk onderzoeksrapport is voor een bestuurlijke reactie aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders. Het college heeft deze reactie vervolgens vastgesteld en daarin aangegeven of en op welke wijze het uitvoering zal geven aan de aanbevelingen. Bij enkele onderzoeken heeft het college tevens aangegeven over de uitvoering in gesprek te willen gaan met de gemeenteraad. De opvattingen van het college zijn bij de raadsbehandeling van de onderzoeksrapporten aan de orde geweest. Dit leidde in een enkele situatie tot een aanpassing van het concept-raadsbesluit of tot een amendement.

In het algemeen wordt door het college van burgemeester en wethouders direct een aanvang genomen met de uitvoering van de raadsbesluiten. In hoofdstuk 2 is de actuele stand van uitvoering van elk raadsbesluit opgenomen, voor zover daarover informatie is ontvangen. Thans ontbreekt een compleet inzicht of en op welke wijze het college van burgemeester en wethouders daadwerkelijk uitvoering geeft aan de raadsbesluiten, aangezien daarover niet expliciet wordt gerapporteerd.

5. In hoeverre is de gemeenteraad daarover geïnformeerd?

De gemeenteraad wordt niet expliciet en periodiek geïnformeerd over de stand van zaken van uitvoering van de raadsbesluiten.

6. Hoe hebben de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de griffie daarbij een rol gespeeld?

De bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders bij elk onderzoeksrapport is via de griffie ter kennis gebracht van de gemeenteraad.

7. Is er sprake van conceptuele doorwerking?

In het algemeen wordt door het college van burgemeester en wethouders direct een aanvang genomen met de uitvoering van de raadsbesluiten. Dit leidt tot aanpassing van bestaande werkwijzen of tot de ontwikkeling van nieuw beleid. Uit de verkregen informatie is ook duidelijk geworden dat de uitvoering soms vertraging oploopt, omdat ambtelijke capaciteit ontbreekt. In sommige gevallen is uitvoering niet meer aan de orde, omdat de wetgeving inmiddels is veranderd.

8. Welke 'zachte' en 'harde' factoren hebben een rol gespeeld?

Door de klankbordgroep is opgemerkt dat de betrokkenheid van de gemeenteraadsleden bij de keuze van het onderzoeksonderwerp belangrijk is. Dat geldt ook voor de onderzoeksopzetten zelf en voor de tussentijdse rapportages aan de klankbordgroep.

De leesbaarheid en de informatieve waarde van de onderzochte onderwerpen betekenen voor de gemeenteraadsleden een nuttige verdieping.

Het college van burgemeester en wethouders gebruikt de onderzoeksrapporten zoveel mogelijk om kwaliteitsverbeteringen door te voeren in de dienstverlening aan de inwoners of als bouwsteen voor nieuwe beleidsontwikkeling. Uit de behandeling van de onderzoeksrapporten door de gemeenteraad krijgt het college duidelijke opvattingen te horen over de gewenste richting.

4.2 Aanbevelingen

De Rekenkamer doet de volgende aanbevelingen ter verbetering:

1. Geef bij de jaarlijkse opstelling van de groslijst van mogelijke onderzoeksonderwerpen iedere fractie de gelegenheid in een gesprek met de directeur van de Rekenkamer suggesties te doen.
2. Behandel onderzoeksrapporten eerst inhoudelijk in de gemeenteraad zonder dat een bestuurlijke reactie is bijgevoegd. Bespreek in een volgende vergadering van de gemeenteraad de bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders. Als dit leidt tot de wil van de gemeenteraad om de aanbevelingen in het onderzoeksrapport, die zijn opgenomen in het aangeboden raadsvoorstel en het conceptraadbesluit, niet of gewijzigd over te nemen, is een transparante wijze van besluitvorming dat de gewenste wijziging van het conceptraadbesluit wordt aangebracht middels een amendement.
3. Verbindt aan ieder raadsbesluit over een onderzoeksrapport een termijn waarbinnen het college van burgemeester en wethouders rapporteert over de uitvoering.
4. Geef de griffie opdracht de gemeenteraad hierbij te ondersteunen door te bewaken dat deze rapportage wordt geagendeerd.

5. Overweeg om tevens in de planning & controlcyclus op te nemen dat in de bestuursrapportage een afzonderlijke paragraaf is gewijd aan de voortgang van uitvoering van de raadsbesluiten over de onderzoeksrapporten.
6. Onderzoek de mogelijkheden om vaker rekenkameronderzoek te doen naar beleid dat in ontwikkeling of in uitvoering is. Datzelfde geldt voor in uitvoering zijnde projecten.

De Rekenkamer adviseert tenslotte de gemeenteraad:

1. kennis te nemen van de resultaten van dit onderzoek en
2. te betrekken bij de besluitvorming over de rekenkamerfunctie door de nieuwe gemeenteraad.